

Motion till riksdagen 2021/22:4233

av Johan Pehrson m.fl. (L)

med anledning av prop. 2021/22:17 Slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarlig brottslighet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort den automatiska straffrabatten för alla unga myndiga som fyllt 18 år och som återfaller i brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bredare analys av systemet för att ta hänsyn till den unges ålder som förmildrande omständighet vid straffmätningen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ungdomar ska få hjälp att lämna en kriminell livsstil. Men den som är myndig ska också ta ansvar för sina gärningar.

Det är rimligt att det finns en s.k. ungdomsrabatt som gör att ungdomar under 21 år får lägre straff än personer som är äldre. Rabatten är en signal från det allmänna att den unge ska bemötas med större tolerans på grund av sin ungdom. Den hittillsvarande utformningen har dock varit direkt kontraproduktiv när det handlar om unga vuxna som fastnat i en kriminell livsstil och begår grova brott. Att i dessa fall ge den unge rabatt på påföljden blir en signal om att den unges kriminella livsstil inte tas på tillräckligt allvar.

För personer mellan 15 och 21 års ålder som begår brott finns det särskilda regler om straffnedsättning. Enligt Högsta domstolen bör straffnedsättningen normalt bli större ju yngre lagöverträdaren är. För ett brott som någon begått innan han eller hon fyllt 18 år krävs dessutom synnerliga skäl för att personen ska dömas till fängelse. Enligt praxis är den s.k. straffrabatten omkring 50 procent av straffvärdet för brottet för en person som är 18 år. Straffrabatten minskas därefter gradvis ju närmare lagöverträdaren kommer 21-årsdagen.

Liberalerna stöder därför propositionens förslag om att avskaffa straffrabatten om någon som är 18–20 år har begått ett brott där minimistraflet är minst ett års fängelse. Likaså ska det inte krävas särskilda skäl för att döma lagöverträdare i den åldersgruppen till fängelse, och samma straff ska kunna dömas ut som för andra myndiga lagöverträdare. Den som är myndig ska alltså t.ex. kunna dömas till fängelse på livstid för mord. De särskilda ungdomspåföljderna ska i princip vara förbehållna personer som inte fyllt 18 år vid tidpunkten för brottet, och endast vid särskilda skäl ska ungdomspåföljder vara aktuella för den som är över 18 år. De allvarligaste brotten, t.ex. mord eller våldtäkt mot barn, ska inte kunna preskriberas om brottet begåtts av någon som fyllt 18 år.

Denna reform kommer dock inte att vara tillräcklig. I ett nästa steg vill vi reformera reglerna ytterligare, så att ungdomsrabatten även tas bort för alla unga myndiga som fyllt 18 år och som återfaller i brott.

För den som begår sitt första brott, och det är av mindre allvarlig art, kan det vara motiverat med en straffrabatt med hänsyn till den unges ålder. Däremot är det inte försvarbart med en generell straffrabatt även för den som återfaller i brott och kanske gör det upprepade gånger redan i unga år. Att ge en automatisk straffrabatt till fullt myndiga personer som har fastnat i en kriminell livsstil är att ge helt fel signal. Vi anser därför att regeringen bör återkomma med lagförslag med innebörden att straffrabatt inte ska vara aktuell för ungdomar som har fyllt 18 år och återfaller i ny brottslighet efter att tidigare ha dömts för brott.

Den reform som nu genomförs innebär en väsentlig förändring av det system för avräkning av påföljd som gäller för hela gruppen ungdomar i åldern 15–20 år. Det är därför befogat att göra en bredare översyn av hela detta system och se om det finns andra sätt att väga in ungdom som en förmildrande omständighet vid straffmätningen än genom ett beräkningssystem som mer eller mindre med automatik innebär avdrag.

Johan Pehrson (L)

Maria Nilsson (L)

Gulan Avci (L)

Mats Persson (L)

Lina Nordquist (L)

Christer Nylander (L)

Allan Widman (L)